

Feestuitgave

1887-1950

OVERZICHT VAN DE
ONTWIKKELING EN
HET BESTAAN DER
RUNDER-, PAARDEN-
EN KLEINVEESLACH-
TERS TE AMSTERDAM

1887

1950

Feestuitgave

Overzicht van de ontwikkeling en het bestaan der Runder-, Paarden- en Kleinveeslachten te Amsterdam

Het is 10 jaar geleden dat een kleine groep slachters noodgedwongen een combinatie van slachters tot stand bracht, om als tegenzet van het toenmaals heersende Nationaal Socialisme, hun plaats aan het abattoir te behouden. Menige loonslachter had niet kunnen denken, dat daaruit eens een combinatie zou worden gevormd, die de slachter uit zijn onsociale toestanden van voorheen opheffen zou. Om deze redenen heeft het bestuur gemeend hier, in een kort overzicht, tot uiting te laten komen, hoe of de verhoudingen voordien waren en welke oorzaken er bestonden, die de slachter in het algemeen er van tegenhielden om zijn ideale gedachte (het slachten in groot combinatieverband) te verwezenlijken.

1887—1914:

De periode 1887—1914 is wel één van de slechtste tijden geweest waarin sprake was, om de slachter in het algemeen voor zijn rechten te laten opkomen. Er heerste over het algemeen een à sociale toestand onder de arbeiders, doch zoals deze onder de slachters heerste, ging alle perken te buiten.

Toen Amsterdam in 1887 haar poorten opende voor een openbaar slachthuis, om te komen tot een centraal punt waar men verplicht was het slachtvee te slachten en ter keuring aan te bieden zullen weinigen toen vermoed hebben welk een belangrijke rol dit terrein in hun verdere bestaan zou gaan spelen.

Niet alleen voor hen, die zich in zijn levensonderhoud op dit terrein voorzag was het belangrijk. De Amsterdamse bevolking werd gewaarborgd tegen het consumeren van ondeugdelijk vlees.

Voordien werd op verschillende plaatsen geslacht, waarvan de huisslaching één van de meest voorkomende was. Enkele onderhielden een grossierderij. De meest bekenden waren toen Zeehandelaar en Fruitman en nog enkele anderen.

Het personeel waarvan zij zich bedienden, moest niet alleen het slachten beheersen, doch ook het winkelvak, om maar niet te spreken van het vervoer van het vlees naar de klanten. Het is begrijpelijk dat bij het openstellen van het abattoir er een hele verandering in de slagerswereld tot stand kwam, waarover wij niet bevoegd zijn om het in dit verslag te schrijven. Eén ding stond vast: de veemarkt en het abattoir werden de centrale punten, waar zich de gehele Amsterdamse slagerswereld samentrok om hun slachtingen te verrichten.

Het is om deze reden dat het jaar 1887 sociaal zowel als economisch van groot belang was. Al spoedig bleek dat het de grossierderij niet aan belangstelling ontbrak en velen zich hierop toeleghden. De reeds gevestigde grossiers zetten hun zaak aan het abattoir voort. De nieuwe grossiers moesten het voor hun doelein-

den nodige personeel nog zien aan te werven. De vraag naar slachters was groot, doch men kon hen geen vast inkomen garanderen, daar het afzetgebied hiervoor nog geen aanleiding gaf. De oplossing werd gevonden doordat enige mensen bereid waren om voor grossiers per stuk te slachten. Deze werden betiteld met de naam van *loonslachter* en waren aangewezen de slachtingen te verrichten voor hen die er geen vast personeel op na konden houden.

Een nieuw beroep was tot stand gekomen. Niet alleen de loonslachters vormden een nieuw beroep, daarnaast groeide een vleesvervoerbedrijf en een afvalhandel in één lijn op en vele nevenbedrijven. Het loon voor het slachten van een rund bedroeg *f* 1.50 en voor een kalf *f* 0.75. De meest bekende loonslachters waren G. Verbeek Sr., Arie Konijn, Bertus de Jong, Nelis Stek, Jan Valk, Willem Verkerk, Joh. Huiskes, Piet Bol, Jan Fuks, Jan Stolten, Piet Brommersma, Arie Mooij, Arie Redeker, Dries Spangberg, F. Zwager, Noordhof, Corver, Arie Zwart, Thijs van Houten, Joh. Groenveld Sr. en nog vele anderen die toen het abattoir bevolkten om zich als speciale slachter te vestigen.

Men slachtte toen nog op slachtstallen, zoals nog enkele op het abattoir aanwezig zijn. Dat er van een sociale verhouding geen sprake was is vanzelfsprekend. Men slachtte wanneer men wilde, of als dit noodzakelijk geacht werd. Er waren wel uren van beginnen en eindigen, maar daarmee werd geen rekening gehouden. Het was daarom gewoon dat er Zaterdagavond geslacht werd en Zondagmorgens het vlees aan de klanten werd bezorgd.

Het is om deze reden dat de slachters elk uur moesten klaar staan om aan de eis van de grossier te voldoen en deze op zijn beurt de slaggers ter wille te zijn.

Dat er van een regelmatig gezinsleven geen sprake was is vanzelfsprekend. In een korte periode vormde zich een groep loonslachters, welke werden beschouwd als de mensen welke het voorrecht hadden een aantal grossiers tot hun klanten te rekenen. De grossiers stelden dezen verantwoordelijk voor de slachting en wensten zich niet te bemoeien met de hulpen en de betaling daarvan. Hierdoor ontstond dat deze slachter zich als loonslachtersbaas ging beschouwen. In hoofdzaak voorzagen deze mensen zich van één of twee hulpen, welke zij eveneens per stuk uitbetaalden. Dit is de oorzaak dat de loonslachters zich in ploegen van twee of drie mensen groepeerden met aan elke groep aan het hoofd een loonslachtersbaas. Dat zij met het leeuwenaandeel naar huis gingen behoeft geen betoog. Het kwam daarbij veelvuldig voor dat in slappe tijden de loonslachtersbazen het met minder personeel afkonden en de hulpen maar moesten zien, hoe zij voor hun gezin konden zorgen.

De tijd dat zij te werk werden gesteld kregen zij weinig gele-

genheid om in het vak bekwaam te worden, om reden dat de loonslachters er angstvallig voor waakten om concurrentie te kweken.

Zij die daarvoor in aanmerking kwamen waren zoons of naaste bloedverwanten, of zij wel of niet de capaciteiten ervoor bezaten.

Dat de loonslachtersbazen alles in het werk stelden om het hun klanten naar de zin te maken en naar alle middelen daarvoor uitzagen, bewijst wel het opmaken van runderen voor grossiers. Dat zij het vak op een zeer hoog peil trachtte te brengen was te prijzen. Het kwam echter niet voort uit een sociaal gevoel, het was de angst die men had voor de altijd wachtende, die elke gelegenheid te baat nam om in het bezit te komen van enige klanten en zich daardoor van een zeker bestaan te verzekeren en niet meer wenste overgeleverd te zijn aan de willekeur van de loonslachtersbazen. In het begin voorzagen deze nieuwbakken bazen zich van een leerling, welke zij in hoofdzaak zochten uit de familiekring om daarna zich van andere hulpen te voorzien. Het is om deze reden dat het abattoir al spoedig overbevolkt werd met loonslachters, hetgeen de onderlinge toestanden nog verergerde en het inkomen verminderde.

Vooralsom zomers bij het intreden van de slachte in het bedrijf moest men waken voor zijn bestaan.

Enkelen onder de loonslachters voelden de noodzaak om tot betere verhoudingen te komen en richtten een vereniging op welke de naam kreeg „Steunt elkander”. Men bereikte weinig, omdat 90% van deze vereniging gebruikt werd als een amusementsvereniging.

In één ding waren zij het allemaal eens, het slachtloon moest voor allen hetzelfde zijn, maar om de naam van hun vereniging eer aan te doen, daar voelden zij weinig voor. Uiteindelijk waren zij loonslachtersbaas en zich dingen te laten opleggen door die hulpen dat moest elk één maar voor zich zelf uitmaken.

Intussen bleek dat het aantal grossiers door de stijging van de bevolking snel in omvang toenam, daardoor werd het noodzakelijk het abattoir te moderniseren. Het in gebruik nemen van een grote slachthal in 1913, in welk jaar tevens het bedwelmen verplichtend werd, met circa 60 lieren en een aangrenzend koelhuis. Men zag zich ontheven van het schoonmaken van de stallen, het nekken der runderen (hetwelk veel gevaar en marteling opleverde) het instellen van uren van beginnen en eindigen der slachting en wat van een groot belang was voor de slachter, zij leerden elkander meer behulpzaam zijn, omdat zij onder één dak hun werkzaamheden verrichtten.

Door enkelen, die zich bij de inmiddels opgerichte vakorganisatie hadden aangesloten, werden schuchtere pogingen gedaan om enig sociaal begrip onder de slachters te brengen. De grossiers

hadden een hechte Bond opgericht. In deze verhoudingen brak de eerste wereldoorlog van 1914—1918 uit. In deze periode werd de verkoophal en bedrijfsgebouw in de jaren 1915—1918 in gebruik genomen.

Het eerste wat als noodwendig moest worden aanvaard was het ontslag van het vaste personeel. Het vlees werd langs regeringswege gedistribueerd. De Directie werd opgedragen om het te slachten vee te verdelen over het aantal slachters, dit kon niet anders, omdat er van een georganiseerd verband geen sprake was. Zij, die voordien door de loonslachtersbazen waren miskend, zagen hun kans schoon om voor hun rechten op te treden en eisten hun deel van de slachting. Men had immers één gezamenlijke klant!! en wel de regering.

Velen voelden de noodzaak om zich bij de toenmalige slagerebond aan te sluiten en kwamen zodoende in aanraking met mensen welke hen voorlichting gaven op het gebied van vakorganisatie. Vooral door het slachtverbod waren allen gedwongen om zich dagelijks te melden in de Rustenburgerstraat voor ondersteuning welke de vakbond regelde. Wij zouden de periode van '14—'18 hiermede kunnen afsluiten, doch willen nog wel op één belangrijk punt de aandacht vestigen.

De angst waarmede men voordien zijn werkzaamheden verrichtte, had plaats gemaakt voor een rust, omdat men niet bevreesd behoefde te zijn voor zijn klanten, daar men een gemeenschappelijke klant als werkgever bezat.

Voor velen kwam de gelegenheid om zich verder in het vak te bekwamen, waaruit bleek dat de alleen vakkennis van de grootmeesters door vele jongeren teniet werd gedaan.

Het bleek al spoedig, zodra de vrije handel weer zijn intrede deed, dat de grote grossiers zoals Fruitman, Spijer, J. v. Rijn, Goudsmit, Godschalk en H. Content zich van vast personeel voorzagen.

Er brak een periode aan van een tekort aan personeel, wat tot gevolg had, dat in de kortst mogelijke tijd de slachters waren uitgegroeid tot 140. Vooral bij de grote grossiers werden hulpen aangenomen, welke spoedig in de slappe tijd ontslag kregen en vanzelfsprekend trachtten hun brood als loonslachter te verdienen.

De concurrentie onder dezen werd steeds groter en de verdiensten steeds kleiner. Wel had men bereikt dat van de ploegen welke onderling waren samengevoegd (ten hoogste 3 man) een betere verdeling van het inkomen was tot stand gekomen. Eén van de weinigen die pogingen ondernamen om langs georganiseerde weg aan deze wantoestanden een einde te maken waren Dirk Kubbe en David Quiros, zij begrepen dat hier alleen een afsluiting van het bedrijf en een éénsgezind optreden een cata-

strofe kon voorkomen. Het zal omstreeks 1921 zijn geweest dat geëist werd het slachloon (inmiddels gestegen tot *f* 4.—) op *f* 5.— te brengen.

De werkgevers stelden alles in het werk om een éénheid van de slachters te voorkomen, maar moesten ten slotte zwichten voor het opkomende sociaal gevoel hetwelk in haar streven niet tegen te houden was en zij de vakbond moesten erkennen.

De eisen die de vakbond stelde waren in de eerste plaats gericht op een sociale zekerheid, welke was vastgelegd in de wet van 1921 voor ongeval en de land- en tuinbouwwet van 1922.

De werkgevers waren toen wel bereid enige concessies te doen, doch de loonslachter in de wet te laten opnemen, daar was geen sprake van. De oude verhouding van loonslachtersbaas (of aanemer) gaf hiervoor wel aanleiding om de wet op hen niet van toepassing te brengen.

De bond had zijn entree gemaakt en de leiding was in hun handen, om te komen tot een bestaanszekerheid in de chaotische toestanden, die deze groep beheersten. Het zal P. v. Noorden en wijlen I. Arbeid wel eens geduizeld hebben om uit de gecompliceerde verhoudingen van de slachters onderling, een georganiseerd verband tot stand te brengen.

Langzaam maar zeker groeide de gedachte, dat men als enkeling niet aan deze wantoestanden een einde kon maken. Men was over het algemeen niet meer in staat om zijn gezin van een inkomen te verzekeren, daar het aantal loonslachters een veel te grote omvang had aangenomen tegenover de slachtingen die werden verricht.

Het bleek al spoedig dat de grossiers met vast personeel hun vee veel goedkoper geslacht kregen waardoor vele grossiers zo gauw dit mogelijk was, vast personeel aanstelden. (Men steide zich al beschikbaar voor *f* 25.— à *f* 30.— per week). Dit slachloon ging als vanzelfsprekend af van het algemeen inkomen der loonslachters.

Velen kunnen zich deze periode nog herinneren. Men mocht vooral niet ziek worden of een ongeval krijgen, want dan was men zonder verdienste. Velen waren niet meer verzekerd omdat de premie voor deze verzekeringen *f* 2.50 tot *f* 3.— per week bedroegen en dit niet van het gezinsinkomen gemist kon worden. Het was een strijd om het bestaan waarvan de werkgevers de vruchten plukten.

Men dreef het zelfs zover op de spits dat enkele grossiers hun slachters in de wintermaanden voor een vast loon lieten werken (wat hen sterk voordeel gaf) doch zodra zomers de slappe tijd aanbrak moesten ze weer per stuk slachten. Men aanvaardde dit omdat men onderling elkaar niet vertrouwden. De vakbond deed ettelijke pogingen om voor de slachters een betere sociale voorzie-

ning te bewerkstelligen. De werkgevers wilden daar niet aan omdat zij zich sterk voelden. Niettegenstaande dit kwam het in 1930 tot een conflict en men ging tot een staking over. Bereikt werd dat de tarieven in een overeenkomst werden vastgelegd en men aan de verbetering van de sociale positie van de loonslachters wenste mede te werken.

Behalve de loonslachter te erkennen als arbeider. Toch werd door deze staking iets in de loonslachter wakker.

Doordat het gemeentebestuur bij monde van wijlen de Miranda had verordeneerd, dat geen werkwilligen op het abattoir mochten worden toegelaten waren de grossiers (welke geen vast personeel hadden) verplicht zelf te slachten.

Het resterende slachtwerk werd door de loonslachters gezamenlijk verricht en kwamen daarbij tot de conclusie dat het werk gemakkelijker tot stand kwam. Na de staking ontwikkelden zich onderling betere verhoudingen, waaraan het toenmalige bestuur, D. Quiros, T. Sterk en Jan Verbeek, veel hebben bijgedragen. Niet allen waren lid van de Vakbond, velen achtten het wenselijk om het geld van de contributie voor andere doeleinden te gebruiken.

Zodra er echter iets besproken moest worden met de leden van de Vakbond, waaraan de ongeorganiseerden niet konden deelnemen, sloten deze zich aanéén onder de naam van „Ons Belang” en onder de leuze van de toenmaals in de mode zijnde kreet „weg met de bonden” stelden zij zich tegen allen die in de vakbond hun vertrouwen hadden gesteld.

Alle middelen te baat nemende, om hen tot inzicht te brengen dat hun handelwijze grote afbreuk deed aan de loonslachters, werd van de hand gewezen. Zij stelden zich op het standpunt dat de vakbond niets voor hen kon doen en zij de leiders ervan niet vertrouwden. De werkgevers zagen dit maar al te graag. Hun doel was bereikt.

Intussen was het onder de grossiers ook geen koek en ei, ook deze bond werd gesplitst, waaruit een nieuwe bond te voorschijn trad. Dit waren de kleine grossiers welke zich van de groep loonslachters bediende. Ook daar verliet men de oude leiding omdat ze wilden trachten door economischer te werken de kleine grossiers te kunnen laten concurreren tegen de groten hetwelk natuurlijk moest gaan ten koste van een groep loonslachters. De nieuwe grossiersvereniging ging spoedig over tot de aankoop van auto's, om een eigen vervoer in het leven te roepen. Dit was echter niet het enige, het doel was een aantal slachters in vaste dienst te nemen en men zag in „Ons Belang” een gewillig slachtoffer om zich te laten gebruiken voor een desorganisatie te scheppen. „Ons Belang” was een gewillig slachtoffer en zag daar zijn kans om zich voorgoed van die gehate vakbond te ontdoen.

Het bleek echter al spoedig dat „Ons Belang” een tekort aan

kwaliteit bezat, waarmede de nieuwe grossiersvereniging het niet aandurfde. Voor de leden van de vakbond zag het er in het eerste aanzien niet best uit. Want de gehele nieuwe grossiersvereniging bestond uit leden welke per stuk lieten slachten, dat betekende als het hen gelukte om enige goede krachten uit de vakbondsleden over te hevelen, de grossiers hun doel hadden bereikt om na verloop van tijd een selectie toe te passen en zich verder niet meer om „Ons Belang” zouden bekommeren.

Men besloot geen gehoor te geven aan de lokroep van de vogelaar, waardoor deze genoodzaakt werd om zijn kooi dicht te doen en de onderhandelingen met „Ons Belang” afbrak, hetwelk een grote verontwaardiging onder hen teweeg bracht en hun opzet voor de zoveelste maal te niet ging.

In deze periode is het te danken aan de leiding, die met haar juiste inzicht het heeft weten klaar te spelen dat de slachters voor een catastrofe behoed werden.

Menigmaal heeft men daarna aan de vakbond voorgesteld om een vaste groep slachters in dienst te stellen van de nieuwe grossiers vereniging.

De Vakbond was wel bereid om hierover onderhandelingen te openen, doch dan zou dit moeten zijn voor alle loonslachters, ook die van „Ons Belang”.

De werkgevers hebben hierover hun verwondering uitgesproken, omdat „Ons Belang” onze tegenpartij toch was. De Vakbond gaf toen onomwonden te kennen, dat zij zich nimmer zou laten gebruiken om de werkgevers kaarten in handen te spelen, waardoor de slachters, wie dan ook, zouden gedupeerd worden.

De tweede wereldoorlog deed zijn intrede.

1940—1945.

Het ligt ons allen nog vers in het geheugen, welk een onmetelijk leed het barbaarse Nazi-dom over de gehele wereld heeft gebracht.

Wij herdenken hier alle joodse kameraden die door de waanzin van het Nazi-regiem een gewelddadige dood moesten ondergaan, waarvan in de wereldgeschiedenis zijns gelijke niet is te vinden en met afgrijzen aan teruggedacht moet worden. Zij waren in ons midden goede kameraden, die steeds hun krachten in dienst stelden voor verbetering van de sociale positie van de slachters in het algemeen.

Wij willen ons onthouden van namen en ons bepalen met te zeggen:

WIJ ZIJN JULLIE NIET VERGETEN!

Wij spreken hier de wens uit dat al de offers op het slagveld in de illegaliteit en onder de joodse bevolking niet tevergeefs zullen

zijn geweest en de wereld voor de derde catastrofe bewaard zal mogen blijven.

Wij zullen ons in de periode 1940—1945 in hoofdzaak bepalen tot het organisatorische, dat van belang is voor de combinatie.

Zoals reeds gezegd is, stond achter de deur iemand te wachten, om zodra zich een gelegenheid voordeed, weer te voorschijn te komen.

Hij had zich voor deze gelegenheid verkleed in een wit pak, waarop met rode letters „Het Gilde” prijkte.

Weer zag men zich geplaatst tegenover een groep mensen, die hun oude haat trachtten bot te vieren. Maar nu met een ijzeren man achter zich.

Schuchtere pogingen om niet over te gaan tot een splitsing, waren vruchteloos. Wie zich niet aansluit krijgt geen werk. Zij waren sterk. Ook de werkgevers propageerden hetzelfde. Wie zich niet bij het Gilde van Werkgevers aansloot werd door hen niet erkend.

Gelukkig waren er zowel arbeiders als werkgevers, die er anders over dachten.

Nietwaar, Habold, Pronk en Schaap!

Bij de slachters waren het de oude getrouwen met Jan Verbeek aan het hoofd, die een grote strijd aanbonden.

De werkgevers formeerden tegenover het Gilde een Stichting, hetwelk al spoedig werd gevolgd door de runder- en varkensslachters die aaneengesloten met behulp van de werkgevers trachtten door deze moeilijke periode heen te komen.

Het werd voor de groep slachters in de Stichting niet gemakkelijker, omdat de vakbonden waren geliquideerd en zij met het N.A.F. niets te maken wilden hebben.

Wij waren dus op ons zelf aangewezen en wij willen vanaf deze plaats de werkgevers Habold, Pronk en Schaap een ere-saluut brengen om de voorbeeldige wijze waarop zij hebben getoond een zaak te dienen, die een Nederlander waardig is.

Ook S. v. d. Linde, die bij het tot stand komen der combinatie een deel heeft bijgedragen.

Het zou te veel zijn om op te noemen van al de besprekingen die werden gevoerd in het openbaar en in het geheim, om te ontkomen aan de verordeningen die onze bezetter ons oplegde.

Eén ding stond vast: „Het Gilde” had een ijzeren man *achter* haar staan, in de naam van de bezetter.

Wij hadden er één *voor* ons staan en dat was Jan Verbeek.

Met een onverzettelijke wil, welke hem bij vriend en vijand kenmerkte, heeft hij het zware juk dat hem was opgelegd, tot een prachtig resultaat weten te leiden en zonder zijn naaste medewerkers hierin te kort te doen, zijn wij allen dank verschuldigd aan hem.

Het bleek al spoedig, dat het gilde aan organisatorische talenten te kort schoot, zowel bij werkgevers als bij werknemers.

Het einde van „Het Gilde” werd alreeds in 1942 afgekondigd, en moest, op last van hogerhand, bij de stichting samensmelten, als ook de werkgevers.

Het bestuur werd onder leiding van procureur Kymel geformeerd, J. Verbeek, P. ter Meulen en J. Groeneveld.

Voor de zoveelste maal hadden zij het loodje moeten leggen.

Vanaf deze tijd was het een zoeken naar een vorm welke zou leiden tot een gecombineerd slachten aan de lopende band, welke een bevrediging zou kunnen wegdragen.

Dat hieraan nog al eens gedokterd is, behoeft geen betoog, vooral het klassificeren heeft menige hoofdbreken gekost.

Men werkte (al was het onder de druk van de oorlog) aaneengesloten. Men werd zich bewust van zijn kracht.

Het was niet meer noodzakelijk dat men zich moest wachten voor zijn collega's. Elk werk werd gezamenlijk volbracht en de verdiensten naar klassen betaald.

De vakantie werd geregeld. Vacantiegeld verzorgd. Men behoefde niet meer bang te zijn dat men tijdens ziekte of ongeval zonder inkomen was.

Zo kwam dan de eindelijk lang verwachte ineensstorting van het Nazi-dom en op 10 Mei 1945 werd Nederland verlost van het juk der bezetter.

Direct na de bevrijding werden de richtlijnen vastgesteld en besloten, om het combinatie-verbond te blijven doorvoeren, doch in dien verstande, dat de varkenshal en runderhal ieder voor zich een combinatie tot stand brachten, en hierbij op elkanders steun konden rekenen.

Het zal nu wel aan velen duidelijk zijn, dat met deze stap de juiste richting is bewandeld, welke in het belang van ons allen is genomen. Beide combinaties, runderen- zowel als varkens-slachters, besloten om het combinatie slachten te handhaven en elkander in dit streven te steunen. Aan de inmiddels teruggekeerde vakbonden werd de leiding organisatorisch weer opgedragen.

Van werkgeverszijde werd het besluit, om in combinatie te blijven slachten niet met grote vreugde begroet. Was de combinatie van slachters de werkgevers dan niet goed gezind? Of was het werk hetwelk in de periode van 1940—1945 van dien aard geweest, dat men het niet aandurfde om medewerking te geven aan het verder tot stand brengen der re-organisatie van slachters?

Dat wij van de zijde der werkgevers grote medewerking hebben gehad, is alreeds in dit verslag tot uiting gekomen.

Zij wisten dat als het in die tijd ging om de bevolking van het al zo klein rantsoen vlees te voorzien, zij konden rekenen, dat de slachters dag en nacht klaar stonden.

De hoofdzaak waar de werkgevers zich hoofdbrekens over maakten was, dat zij bang waren dat de afwerking niet aan de eisen zou voldoen welke er van verlangd werden.

En deze angst was niet ongegrond.

Het toenmalige bestuur was niet blind voor het feit, dat de slachting kwalitatief achteruit was gegaan. Het was opmerkelijk, dat de overgrote meerderheid zich overgaf aan onverschilligheid die hun vakbekwaamheid niet ten goede kwam. Wenste zij de nieuwe vorm van combinatie niet te handhaven?

In het begin was de gedachte van een noodmaatregel oorzaak, dat men deze vorm aanvaardde, daar er geen andere keus was en het duurde niet lang of men ging deze vorm gebruiken om te trachten zo min mogelijk werk te verrichten, hetwelk tot resultaat had, dat men strenger moest overgaan tot het klassificeren van de slachters om aan de goedwillende hun meerdere en betere arbeid in loon te laten uitdrukken.

Toch bleef bij velen het oude loonslachersbloed bestaan en kon men zich niet indenken, dat, bij een eventuele opheffing der distributie het lopende band slachten kon blijven gehandhaafd worden, waardoor de combinatie, als vanzelfsprekend, geen recht van bestaan meer overbleef.

Het was begrijpelijk, dat niet in eens het oude begrip van loonslachterbaas kon worden verbannen.

De maatregelen, die van de zijde van het bestuur genomen werden, konden zich niet verder bepalen, als terugzetting in loonklasse. Het instellen van een straf-ploeg en het schorsen van enkele weken.

Niettegenstaande deze toegepaste straffen (welke het bestuur noodwendig toepaste) konden velen zich niet weerhouden om op dezelfde voet door te gaan.

Ontslaan kon het bestuur niet en wilde het niet om twee redenen, ten eerste: zou dit voor de betrokkenen grote kans opleveren dat onze bezetters hem voor de arbeidsinzet naar Duitsland transporteerden; ten tweede: was het bestuur niet gerechtigd daarvoor, daar zij geen werkgever was. Welke betiteling de werkgevers ons gaarne wilden opleggen.

Toch is er veel bereikt in de periode van 1940—1945. Langzaam maar zeker, ging men beseffen dat er aan het voortbestaan van de combinatie grotere waarde moest worden gegeven.

De waarde van de vacantie.

Het uitbetalen bij ziekte en ongeval (jammer dat er enkelen zijn geweest die daarvan misbruik hebben gemaakt waardoor maatregelen moesten worden genomen welke anderen dupeerden). Het verzorgen van gereedschap en kleding.

En vooral men was verzekerd van dit deel loon waarop men aanspraak maakte.

Zo was in Mei 1945 het inwendige der combinatie waar langzaam het begrip was gegroeid (nog wel niet zoals het wezen moest) die de combinatie zijn bestaan waarborgde.

De vakbond werd zo spoedig mogelijk opdracht gegeven om een sociale positie te verzorgen, welke uiteindelijk gelukte in de vorm van een stichting waarin de loonslachter verzekerd werd tegen ziekte en ongeval op 16 Juli 1946. Dit was het verkrijgen van een recht, hetwelk de jaren van onrecht niet geheel kon wegvagen, maar gedwongen door de toestand, door de werkgevers werd aanvaard.

Men zal zich verbaasd afvragen hoe of het mogelijk was dat een zo groot belangrijk wetsontwerp niet eerder tot stand kon komen voor de slachters.

Wij willen hieromtrent verwijzen naar de verhoudingen der loonslachters van voorheen, waarin de rol van loonslachtersbaas, (dus als kleine zelfstandige) zich buiten de wet van 1921 stelde en die van 1922.

In de periode '40—'45 was het wel mogelijk geweest om hieraan een einde te maken, doch het toen bestaande bestuur voelde er weinig voor om een voorspraak bij onze bezetters te bedingen en evenmin zich met het N.A.F. in te laten indien dit niet noodgedwongen was.

Wel kwam in overleg met de werkgevers bij de stichting dat wij een particuliere verzekering afsloten, welke niet lang gehandhaafd bleef, en wij weer op ons zelf waren aangewezen. De veranderde vorm van de loonslachters, zal er toe moeten bijdragen, dat er in de toekomst de wet op hen van toepassing zal kunnen zijn. De werkgevers waren (en zijn het nu nog) van oordeel dat de slachters een sociale verzorging toekomt, doch op die voorwaarde dat zij niet als werkgevers werden bestempeld, waardoor de oplossing is gezocht in de vorm van een stichting.

Doch zodra de eerste geruchten de ronde deden dat de tijd voor afschaffing der vleesdistributie in zicht was, liet men geen middel onbetuigd om slachters in vaste dienst te krijgen om zodoende niet alleen de kracht te breken, maar ook in de toekomst weer beter te kunnen gaan concurreren tegen zijn concurrenten.

Het bieden voor slachters tot ver boven de f 100.—, hetwelk verstandelijk (ook door hen die het combinatie in twijfel trekken) van de hand gewezen.

Brengt het combinatie slachten aan de grossiers dan zulke grote offers? Of is men bang dat de aaneengeslotenheid zal leiden tot een toestand, waarin de werkgever niets te vertellen zal hebben.

Het is in de eerste plaats gebleken dat lopende band in het bijzonder geschikt is om massa-slachting te verrichten.

De concurrentie der grossiers (door het aannemen van vast personeel en zodoende de onkosten te verminderen) wordt kleiner.

Daar dit toch enkel was weggelegd voor hen die daarvoor toereikend was.

Het zijn dan ook de grote grossiers welke gelijk als voorheen, een jacht maken om vast personeel in dienst te krijgen, van de rest trekken zij zich niets aan.

De kleine grossier is het zijn grootste zorg niet of de combinatie van de slachter wel of niet in stand blijft. Als zijn werk maar naar behoren wordt verricht. Het ieder voor zich is daar ook een erfelijke belasting.

Men, d.w.z. de grossiers, zijn in het algemeen van oordeel dat er een dag zal aanbreken, dat de combinatie uitéén zal vallen.

Het is daarom als vanzelfsprekend dat zij elk aanbod van de hand wijzen om mede te werken het werk tot een bevrediging te brengen. Zodra in besprekingen het aanbod werd gedaan om op te treden als werkgever, werd dit als onmogelijk beschouwd, omdat zij zich niet met de slachter wenste te bemoeien zolang deze in combinatie werkte. Zij wensten alle sociale voorzieningen op hen van toepassing te brengen, enkel voor diegenen welke in vaste dienst als uitverkorenen werden aangenomen, voor de rest moesten de kleine grossiers maar zorgen.

De angst voor de sociale voorziening voor de gehele groep, begon toen ook al dwars te zitten, zodat het bestuur (van de stichting voor sociale voorziening) in zijn geheel aftrad, doch men wilde niet dat de slachter niet verzekerd was. Zij kregen de stichting cadeau en waren genoodzaakt een ander bestuur te formeren.

Wij steken het niet onder stoelen of banken dat niettegenstaande de slachting op een hoog peil staat er vele onderdelen betere verzorging vereisen.

Daaraan is de werkgever mede schuldig. Hij wenste nimmer zich als werkgever van de combinatie op te werpen, omdat hij bang was hierin te kort te schieten.

Wij wachten vast aaneengesloten, totdat de grossiers van gedachten veranderen, om in het belang van werknemer zowel als werkgever een gezondere toestand te bewerkstelligen.

Wij gaan verder met het verbeteren van het werk en de steun van de oude slachter is voor ons hierbij van groot belang. Voor de jongeren is het de toekomst waarin zij moeten gaan tonen dat het terugvallen betekent een verhouding zoals deze in de achter ons liggende jaren zich voordeed.

Wij zijn ons bewust dat er nog een zware strijd gestreden zal moeten worden om tot een rechtvaardig eindresultaat te komen. Spant allen jullie krachten in om het zo af te leveren dat de werkgever gedwongen zal worden zich aan de simpele eisen, een bestaanszekerheid voor allen, als vanzelfsprekend te moeten gaan beschouwen.

Tegen werkgevers zeggen wij: wacht niet te lang, geeft hun

wat hen toekomt, zonder dat hiervoor een botsing tot stand komt.

Wij zijn elk uur bereid hierover de bespreking te openen. Maar zullen nooit bereid zijn onze gezinnen aan de willekeur over te laten, zoals het voor 1940 het geval was.

De moeizaam verkregen eenheid die verkregen is (over het gehele terrein) zal tot het uiterste verdedigd worden.

Niet alleen wij denken hier zo over. In het gehele land waar openbare slachthuizen zijn wordt dit standpunt gedeeld. Wij van onze zijde zullen de laatste zijn om de combinatie en het gehele terrein te misbruiken voor machtsvertoon.

Wij staan nu op 23 September 1950 voor het feit, dat wij de eerste 10 jaar achter ons hebben liggen en in die 10 jaar is de combinatie gegroeid in haar wil om haar bestaansrecht te waarborgen.

De practijk heeft uitgemaakt dat er geen luchtkastelen zijn om in combinatie te slachten. Dat wij het ideale nog niet bereikt hebben, zijn wij allen van overtuigd. Wij hebben het zelf in onze handen, om te zorgen dat het bestuur en vakbond tegen de werkgevers kunnen zeggen: Wij zijn klaar om elk argument van U af te wijzen.

Dat kan, daar het bestuur de overtuiging heeft dat de jeugd, welke bij hun vertegenwoordigd is hun vakbekwaamheid waardoor de oudere slachters hun bekendheid hebben verworven, te gebruiken als hun leerschool. Velen onder hen hebben dit peil reeds bereikt en in sommige gevallen overtreffen zij hen zelfs. Het cadeau, wat de combinatie voor haar 10 jarig bestaan moet aanbieden is: het werk afleveren, zodat gij kunt zeggen: „Zo slachten wij in combinatie-verband en wij leveren het bewijs dat wij begrepen hebben dat het hier gaat om het zijn of het niet zijn”.

Het bestuur zal dan haar eisen aan de werkgevers kunnen rechtvaardigen en hun daarmee elke kracht uit handen nemen.

Vele belangrijke verbeteringen zijn in het 10 jarig bestaan tot stand gekomen. Wij denken daarbij ten eerste aan de afsluiting van het bedrijf.

Het is haast niet meer mogelijk dat de werkgevers (zoals voorheen) het abattoir overbevolkten in drukke tijden, om ze daarmee elke kracht uit handen nemen.

Vele belangrijke verbeteringen zijn in het 10 jarig bestaan tot stand gekomen. Wij denken daarbij ten eerste aan de afsluiting van het bedrijf.

Het is haast niet meer mogelijk dat de werkgevers (zoals voorheen) het abattoir overbevolkten in drukke tijden, om ze daarna maar aan hun lot over te laten, zonder hierover maar de minste zorg te hebben. Dit was a-sociaal.

Wij denken daarbij ten eerste aan de afsluiting van het bedrijf.

nu krijgt om zich in zijn vak te bekwamen om zodoende zijn rechten te laten gelden.

Wij denken daarbij aan het standpunt wat is ingenomen (om hen die nog niet geheel vakbekwaam zijn, maar toont, dat hij zijn grote wilskracht ervoor in de plaats stelt) de hoogste klasse toe te kennen en niet als voorheen zich met minder moest tevreden stellen. Wij denken aan de loonslachters van voorheen, die wegens ziekte voor lange tijd niet meer in staat waren hun werk te verrichten, en aan hen, die niet meer het tempo kunnen volgen door hun leeftijd en zich zodoende moesten tevreden stellen met een schraal inkomen, om tenslotte geheel te worden uitgesloten en maar moest zien hoe of men rond kon komen van het toenmaals bestaande ouderdomspensioen.

Wij zien nu deze gevallen in combinatie-verband. Voor ziek zijn een jaar verzekerd en daarna een voorlopige regeling die hen een gerustheid waarborgt. Een voorlopige regeling voor de weduwe. Om maar niet te spreken over hen, die leeftijden hebben bereikt waarop ze als te oud werden beschouwd en die nu in de combinatie werk verrichten dat hun in staat stelt niet alleen hun rechten daarvoor op te eisen, doch de uitsluiting te voorkomen.

Er zijn nog die zullen zeggen: „ik wil geen dank je zeggen”. Zei die de voordelen door leeftijden of ziekte van de combinatie genieten, behoeven ook geen dankje te zeggen.

Het is het resultaat van een al lang gekoesterde wens, om tot een betere sociale verzorging te komen, welke aan een lange vasthoudende strijd is voorafgegaan, waaraan de ouderen onder ons hun deel hebben bijgedragen.

De jongeren zijn grootgebracht in deze nieuwe vorm. Zij beschouwen dit reeds als een recht hetgeen in de combinatie verankerd ligt. Voor hen is het een plicht te zorgen, de eenmaal moeizaam verkregen verbeteringen te handhaven en verder met de opbouw door te gaan.

Om deze reden is het niet juist om dank je wel te zeggen. Ook de jongeren behoeven dit niet te doen. Zij nemen het werk over, om verder aan de uitbouw ervan hun krachten te geven. Het geheel te voltooien. Wij staan in het midden van ons doel, zoals de combinatie die gesteld heeft, namelijk sociale zekerheid voor alle slachters.

Toont allen dat in de komende periode het U ernst is, om hiervoor de handen uit de mouwen te steken.

Offert alle kleine individuele bezwaren op om het grote doel te verwezenlijken. Bedenk daarbij dat het teruggrijpen naar de oude vormen in Amsterdam een teleurstelling zou betekenen op al de openbare slachthuizen in Nederland.

De vakbond heeft te zorgen dat niet alleen Amsterdam haar doel bereikt, maar steunt op haar, om het voorbeeld tot een alge-

meen begrip te maken. Zij kan dit niet bereiken als zij niet kan rekenen op de kameraadschap van alle openbare slachthuizen in Nederland onderling.

De slachter moet zich bewust zijn dat zij eensgezind gezamenlijk plaatselijk en landelijk de strijd hebben aangebonden om het sociaal recht op deze groep van toepassing te brengen.

Zonder eensgezind optreden is de Vakbond niet in staat dit tot een spoedig resultaat te brengen.

Vanuit Amsterdam zeggen wij: Gij kunt op ons rekenen.

Het Bestuur:

G. W. L. TER MEULEN

B. OUDEBOOM

G. SMIT.